

порушень. Факти виявлених порушень повинні бути викладені чітко, об'єктивно та в повній мірі, з посиланнями на первинні або інші документи, які зафіксовані за обліком та підтверджують наявність зазначених фактів. В Аналітичній записці, окрім безпосередньо розділів про результати здійснення внутрішнього контролю основної операційної діяльності, надаються рекомендації щодо усунення розбіжностей, здійснення наступних пояснень та виправлень.

З метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень за результатами здійснення внутрішнього контролю основної операційної діяльності необхідно:

1) провести підсумкову оцінку діяльності підприємства у частині доходів, витрат, фінансових результатів основної операційної діяльності;

2) сформулювати конкретні рекомендації щодо прийняття належних управлінських рішень за висновками внутрішнього контролю основної операційної діяльності підприємства, що відображені у Аналітичній записці;

3) розробити організаційно-технічні заходи щодо усунення знайдених недоліків та підвищення ефективності використання виявлених резервів у частині організації та методики обліку витрат і доходів основної операційної діяльності;

4) підготувати розпорядчі акти, накази щодо призначення осіб, відповідальних за виконання прийнятих рішень за результати внутрішнього контролю основної операційної діяльності;

5) контролювати впровадження у практичну діяльність підприємств пропозицій, що їх було зазначено в Аналітичній записці за результатами внутрішнього контролю доходів, витрат і фінансових результатів основної операційної діяльності.

Надійна система внутрішнього контролю на підприємствах є основним елементом корпоративного управління підприємством, що дає змогу управлінському персоналу приймати адекватні рішення, спрямовані на: вдосконалення організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів; оперативне виявлення, запобігання й обмеження операційних, фінансових та інших видів ризиків; забезпечення впевненості у досягненні стратегічних цілей підприємства.

УДК 657

Швець В. Є.,

к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і аудиту,
Львівський національний університет ім. І. Франка

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ РЕКВІЗИТИ УКРАЇНСЬКИХ БАНКНОТ

Реквізити, у буквальному розумінні з латинської - необхідне чи обов'язкове, використовують в бухгалтерському обліку з метою надання документам юридичної сили [1]. Банкноти, виконуючи функцію грошових

знаків, можна розглядати також у якості уніфікованих документів багаторазового використання. Особливості реквізитів на банкнотах зумовлені вимогами, які забезпечують надійне і багаторазове функціонування паперових грошей. Головною вимогою до банкнот є довіра серед населення. У свою чергу, для забезпечення довіри, необхідно мати гарантію законності та задекларованої цінності у вигляді підпису очільника банку-емітента. Адже на відміну від повноцінних монет, де вартість металу виступала їх гарантованою цінністю, паперові гроші не мають такої цінності, що вимагає підтверджуючого підпису на банкнотах. Другою важливою вимогою до банкнот, які забезпечують грошовий обіг без власної вартості її задекларована вартість та цінність. Тобто наявність номіналу та інформацію про еквівалентну цінність у благородному металі. Третьою важливою вимогою виступає актуальність банкнот, що передбачає наявність на них дати емісії. Унікальність банкнот забезпечується наявністю серії та номера. З метою зменшення ризиків фальшування паперових грошей використовуються застережливі написи щодо відповідальності за підробку банкнот. З плином часу наведені вище вимоги, а відтак реквізити змінюються. Щоб виявити тенденції цих змін, а також зумовлюючі чинники впливу доцільно проаналізувати реквізити, які містили українські банкноти за останніх 100 років.

Запровадження українських кредитних грошей вперше реалізувала Українська Центральна Рада після III-го Універсалу від 7 листопада 1917 р. Цьому проекту передували економічні та політичні процеси [2]. Економічні передумови полягали у потребі грошової маси для вирішення урядом України соціальних питань в умовах інфляції. З іншої сторони - у зв'язку із більшовицьким переворотом в Росії, на територію України розпочався вплив неконтрольованої грошової маси, які емітували більшовики для фінансування своїх популістських гасел. Відтак, 19 грудня 1917 р. приймається рішення про емісію власних банкнот номіналом 100 карбованців. Виконані за проектом Ю. Нарбути перші банкноти УНР містили на лицевій стороні такі обліково-аналітичні реквізити: 1. Офіційна назва держави “Українська Народня Республіка”. 2. Назва і номінал грошової одиниці “Державний кредитовий білет сто карбованців” 3. Золотий вміст карбованця “1 карб містить 17,424 долі щирого золота” (тогочасний натуральний вимірник дорогоцінних металів). 4. Серія і номер банкноти “АД 186”. 5. Зліва підпис-факсиміле очільника банку “Директор Державного Банку Української Народньої Республіки М.Кривецький”. 6. Дата емісії “року 1917”. 7. З правої сторони банкноти - “Скарбник В. Войнилов”. Нижче у кутку продубльовано серію та номер. Слід зауважити, що номінал і задекларований вміст золота було прийнято аналогічно із російською царською банкнотою 100 рублів, але в українській інтерпретації називалась грошова одиниця – карбованець. Це на думку творців перших українських грошей мало б: по-перше, зберегти масштаб цін і, по-друге, не ускладнювало б торгові операції селян, які були переважно неграмотними. На зворотній стороні банкнота містила такі обліково-аналітичні реквізити: 1. Забезпеченість українських банкнот “Державні Кредитові білети Української

Народньої Республіки забезпечуються державним майном Республіки а саме: недрами, лісами, залізницями, державними прибутками, в тім числі прибутками з монополії цукру та інших монополії”. 2. Вказувалась рівноправність банкнот із повноцінними золотими монетами “Державні Кредитові білети Української Народньої Республіки ходять на рівні з золотою монетою”. 3. Застережний запис про відповідальність за підробку банкнот “За фальшування Державних Кредитових білетів винуваті караються позбавленням прав і каторгою”. Зауважимо, що дискусія про реальність емісії державних банкнот в умовах відсутності золотого запасу в Державній Скарбниці тривала доволі довго. І прийняття рішення про функціональне забезпечення кредитних білетів стало унікальним і, чи не вперше у світі, використовувались державні монополії на цукор і зерно (ці монополії було введено ще урядом царської Росії). В умовах існування золотого стандарту, обмін банкнот на золоті монети було усталеним правилом, що посилювало довіру до перших українських грошей. Однак, у період УНР так і не вдалось випустити монети, тоді як паперові знаки емітували усі уряди карбованцевого і гривневого номіналів. Але банкнота 100 карбованців 1917 р. містила найбільше обліково-аналітичних реквізитів.

Після відновлення незалежності, Україна повернулася до емісії державних паперових грошей: від перехідних купоно-карбованців до сьогоднішньої гривні. Що маємо на сьогоднішніх банкнотах України, тобто які реквізити обліково-аналітичного характеру наповнюють, наприклад 100 гривневу банкноту? Перша емісія 100 гривневих банкнот, які було запроваджено у зв’язку з реформою 1996 року містили: підпис Голови Правління банку, серію та номер. Суб’єктивність з приводу відсутності дати випуску банкноти номіналу 100 гривень аргументується тим фактом, що нові зразки цього номіналу 2005 року вже містили рік випуску. Це свідчить про важливість часу емісії. Загалом, кількість обліково-аналітичних реквізитів зменшилась, а ступінь захищеності паперових грошей значно зріс. Важливим чинником сучасного грошотворення стало впровадження цифрових технологій, а результатом – генерація криптовалют. Криптовалюти, на відміну від класичного розуміння обліково-аналітичних реквізитів, обмежені у доступі користувачам, так як банкноти, що неминуче загрожує додатковими ризиками при їх використанні.

Література.

1. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

2. Гроші України / Р. Шуст, А. Крижанівський, О. Целуйко, В. Швець, О. Вовчак, З. Комаринська]. – К. : Національний банк України, 2011. – 503 с.